

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	Paisaxe e Hábitat sostible		Código	630G01056
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Quinto	Optativa	4.5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Proxectos Arquitectónicos e Urbanismo			
Coordinación	Rodriguez Alvarez, Jorge	Correo electrónico	jorge.ralvarez@udc.es	
Profesorado	Rodriguez Alvarez, Jorge Rodriguez Blanco, Emilio	Correo electrónico	jorge.ralvarez@udc.es emilio.rblanco@udc.es	
Web	http://paisaxeetsac.blogspot.com.es/ https://www.facebook.com/pages/Paisaxe-e-Habitat-S			
Descrición xeral	<p>Paisaxe non é igual a natureza. O concepto de paisaxe implica a elaboración dun esquema mental fortemente influenciado pola suma aditiva de experiencias culturais. A natureza é unha entidade en si mesma, mentres que a paisaxe precisa ser interpretada ou experimentada. A través do coñecemento das relacións que se establecen entre o paisaxe e a experiencia, así como do axentes causantes de esas relacións será posible abordar unha interpretación dos paisaxes existentes e a súa reformulación creativa. A materia trata de introducir ao alumno no entendemento dos elementos que compoñen a paisaxe e as relacións que establecen entre eles. O obxectivo é dotar ao alumno das ferramentas necesarias para poder integrar estudos, e criterios paisaxísticos nos seus proxectos de arquitectura e urbanismo. O foco da materia está na paisaxe resultante das intervencións do ser humano dentro do seu hábitat. Hábitat entendido como o medio ambiente no que o humano se desenvolve,vive, traballa e do que extrae recursos. Unha parte fundamental da materia tratará as relacións entre a paisaxe e a preservación dese hábitat; o hábitat sostible.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título	
Análise e estudo do medio físico e os valores ambientais	A12	B1
	A19	B5
	A20	B6
	A30	B7
	A34	B9
	A35	B10
	A36	B14
	A38	B17
	A44	B18
	A47	B20
	A49	B23
	A50	B24
	A51	
	A52	

Representación da paisaxe, elementos e composición aplicados á planificación territorial	A10 A18 A19 A38 A50	B4 B8 B9 B10 B15 B20 B24	C3
Coñecemento dos principios da ecoloxía urbana	A1 A18 A19 A39 A47 A48 A49 A50 A51	B1 B3 B11 B14 B17 B19	C3 C8
Valoración do impacto ambiental do proxecto arquitectónico e urbano	A12 A19 A29 A54	B1 B5 B6 B7 B20	C1 C3
Integración efectiva de criterios ambientais e estéticos no deseño de espazos abertos, rúas, prazas, parques ou xardíns	A1 A7 A18 A19 A20 A51 A61	B5 B9 B10 B13 B14 B20	C1 C3
Desenrolo da capacidade de observación crítica e construtiva en relación ao medioa ambiente urbano	A9 A45 A47 A48	B1 B4 B6 B9 B11 B17 B18 B27 B31	C1 C7 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
PRINCIPIOS BÁSICOS E INTRODUCCIÓN	Introdución: Os valores ambientais O debuxo coma ferramenta Ferramentas de análise
TEORÍAS E MÉTODOS NA PAISAXE NA ESCALA TERRITORIAL	Análise e valoración ambiental Ecoloxía da paisaxe Cidades sostenibles

O PROXECTO DE PAISAXE	As paisaxes do home: do xardín do paraíso ao xardín ecolóxico A paisaxe coma sustrato da acción artística O proxecto do espazo público
A PAISAXE DA METRÓPOLIS	A mobilidade urbana Forma urbana e enerxía

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A34 A35 A36 A38 A39 A44 A45 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A54 A61 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B13 B14 B15 B17 B18 B19 B20 B23 B24 B31 C1 C3 C7 C8	13	19.5	32.5
Obradoiro	A1 A7 A9 A10 A12 A18 A19 A20 A29 A30 A34 A38 A39 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B13 B14 B15 B19 B20 B27 C3	19	38	57
Análise de fontes documentais	B23 C8	2	3	5
Proba de resposta múltiple	A45 A47 A48 A49 A50 A51 A54	1	2	3
Proba práctica	B1 B3 B11	2	8	10
Actividades iniciais	B17 B18 C1 C7	2	2	4
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Cada semana introducirase un tema relacionado cos contidos da materia mediante presentación dos docentes. O alumno terá que complementar esa presentación coa lectura de extractos de bibliografía recomendada. A asistencia as sesións maxistrais é obrigatoria, admitíndose un máximo do 20% de faltas sen xustificar. A entrada as sesións será estrictamente puntual. Non se permitirá o uso de dispositivos móbiles (coma ordenadores, tabletas ou teléfono) durante o transcurso da clase.
Obradoiro	Dúas horas á semana adicaránse ao traballo práctico na aula. Alternaránse prácticas curtas a desenvolver en entregar no momento co traballo de curso. Éste último consistirá nun proxecto de análise en intervención nun ámbito con interese ambiental. Realizarase en grupo, cunha parte individual.
Análise de fontes documentais	Unha parte importante do traballo na paisaxe consiste en seleccionar a recopilar a información e os datos relevantes. Por elo o alumno deberá familiarizarse cos instrumentos máis utilizados na disciplina.
Proba de resposta múltiple	Preguntas realiccionadas cos contidos vistos en clase e múltiples opcións de resposta onde só unha é correcta
Proba práctica	Proba de carácter práctica, basada nun posible caso real de intervención sobre a paisaxe. Realizarase de forma individual na aula designada

Actividades iniciais	A primeiras dúas semanas de clase consistirá na exposición dos contidos e o desenvolvemento da materia e o arranque dos traballos, coa visita ao ámbito e a primeira aproximación as fontes documentais
----------------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais Obradoiro	Os traballos da materia realizaranse segundo as orientacións do profesor. Os obradoiros desenvolveranse na aula onde o profesor estará dispoñible para responder as dúbidas que xurdan. O seguimento das actividades iniciais realizarase nas sesións de corrección ou nas horas de titorías. As cuestións ou dúbidas comúns poderán resolverse a través do moodle

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Actividades iniciais	B17 B18 C1 C7	Habilidade para seleccionar e organizar a información. Capacidade para analizar o lugar segundo as variables ambientais máis relevantes	5
Sesión maxistral	A34 A35 A36 A38 A39 A44 A45 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A54 A61 B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B13 B14 B15 B17 B18 B19 B20 B23 B24 B31 C1 C3 C7 C8	Valorarase a asistencia e a participación activa así coma a lectura da bibliografía proposta en cada tema	10
Obradoiro	A1 A7 A9 A10 A12 A18 A19 A20 A29 A30 A34 A38 A39 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B13 B14 B15 B19 B20 B27 C3	Valorarase o coñecemento e comprensión dos principios introducidos no curso. Demostración de pensamento innovador e creativo. Adherencia aos enunciados do exercicio. Clara presentación dos resultados. Capacidade gráfica de ilustrar os resultados de xeito visual e capacidade de comunicación verbal e non verbal	40
Proba práctica	B1 B3 B11	Uso responsable das ferramentas e coñecementos impartidos no curso. Pensamento innovador creativo. Observación e capacidade crítica. Presentación gráfica.	20
Análise de fontes documentais	B23 C8	Habilidade para seleccionar e organizar a información. Deseño gráfico e ilustración dos resultados da análise	5
Proba de resposta múltiple	A45 A47 A48 A49 A50 A51 A54	Valorarase o coñecemento e comprensión dos principios introducidos no curso	20

Observacións avaliación

O modo máis doado e desexable de superar a materia é por curso. Para elo e necesario asistir as clases e obradoiros e acadar a calidade mínima nos traballos segundo os criterios de avaliación enumerados anteriormente.

O traballo de curso será desenvolvido dentro do obradoiro e no traballo fora da aula, as correccións faranse nos obradoiros.

Para optar ao aprobado na segunda oportunidade haberá que entregar o 100% das prácticas realizadas no curso e alcanzar un nivel de aprobado nas mesmas. O exame da segunda oportunidade abarcará os temas introducidos no curso, pero en maior profundidade, considerando a bibliografía referida como fonte de información necesaria para superar a proba.

Fontes de información

Bibliografía básica

Apuntes específicos Rodríguez Álvarez, J. (2015) Apuntes de paisaje: el análisis ambiental. Repronor [disponibles en reprografía]

Bibliografía específica Rodríguez Álvarez, J. (2014) Planning Cities for the Post-Carbon Age. A Metabolic Analysis of the Urban Form . Tesis Doctoral UDC [descargable en <http://ruc.udc.es/handle/2183/11927>]

Rodríguez Álvarez, J. (2013) La Tercera Revolución Ambiental. Capítulo en: Fernández Prado, M. Rodríguez Álvarez, J. (eds.) Miscelánea Urbanística: Experiencias, retos e instrumentos. Departamento de Proyectos Arquitectónicos y Urbanismo. Universidade da Coruña

Rodríguez Álvarez, J. (2013) Visualizando el Metabolismo de las Ciudades Proc. 4th European Conference on Energy Efficiency and Sustainability in Architecture and Planning. Donostia-San Sebastian

Rodríguez, J. (2010). Rehabilitación energética del tejido urbano residencial. evaluación previa para una mayor eficiencia. SB10mad?Edificación sostenible. Revitalización y rehabilitación sostenible de barrios. Cabrita, A.L. & Rodríguez Álvarez, J. (2010) Breeam Communities in Spain . Sustainable Cities Conference Proceedings. Wessex Institute of Technology published by WIT Press

Rodríguez Álvarez, J. (2010) La certificación de la sostenibilidad de la urbanización Proceeding of Congreso Nacional de Medio Ambiente (CONAMA) Madrid 2010

Battle, E. (2011) El jardín de la metrópoli. Gustavo Gili. Barcelona

Brown, G.Z. (1985) Sun, Wind, and Light .Architectural Design Strategies. Wiley

[B] Claver Farias, I. (1984) Guía Para la Elaboración de Estudios del Medio Físico . CEOTMA

[B] Corner, J. (1992) Representation and Landscape .Capítulo en Swaffield, S. (2002 ed.) Theory in Landscape Architecture. University of Pennsylvania Press

Energy Research Group et al (Eds. 1999) A Green Vitruvius. Principles and Practice of Sustainable Architectural Design. James & James Ltd. London.

[B] Galí-Izard, T. (2005) Los mismos paisajes ideas e interpretaciones . Gustavo Gili

[B] García-Germán, J. ed. (2010) De lo mecánico a lo termodinámico : por una definición energética de la arquitectura y del territorio. Gustavo Gili

Gehl, J. & Svarre, B. (2013) How to Study Public Life. Island Press

Girardet, H. (1992) The Gaia Atlas of Cities :new directions for sustainable urban living. Gaia Books.

Herzog, T. (ed. 1996). Solar Energy in Architecture and Planning . Prestel, Berlin.

[B] Jellicoe G. y S. (1995) El Paisaje del Hombre Barcelona G.G. [B] Knowles, R.L. (1974) Energy and Form . An Ecological Approach to Urban Growth. MIT Press

Littlefair, P. et al (2000). Environmental site Layout Planning: solar access, Microclimate and passive cooling in urban areas. Building Research Establishment, BR 380.

López de Asiaín, J. (1997) Espacios abiertos en la expo 92 . Sevilla ETSA

[B] McHarg, I. (1972) Design with Nature New York Doubleday & Company 1972

[B] Navés Viñas, F. (1992) El Arbol en la Jardinería y el Paisajismo Barcelona Omega 1992

[B] Oke, T.R. (1987). Boundary Layer Climates .Chapters 7 & 8 only. Methuen & Co., London

Roaf, S. et al (2005). Adapting Buildings and Cities for Climate Change . Architectural Press.

Rogers, R. (1997). Cities for a Small Planet .Faber & Faber, London

Salvador Palomo, P.J. (2003) La Planificación Verde en las Ciudades . Gustavo Gili

[B] Shannon, K. Smets, M. (2010) The Landscape of Contemporary Infrastructure . Nai Publishers

Smith, P.F. (2006). Architecture in a Climate of Change . Architectural Press.

Steenbergen, C. (2008) Composing Landscapes .Analysis, Typology and Experiments for design. Birkhäuser

Szokolay, S. (2003). Introduction to Architectural Science. The basis of sustainable design. Architectural Press.

Thomas, R. (Ed. 2003). Sustainable Urban Design. An environmental approach. Spon Press

[B] Disponible en la biblioteca de la UDC

Bibliografía complementaria

[B] Disponible en la biblioteca de la UDC· Ábalos, I. (2008) Atlas pintoresco .Vol. 1: el observatorio. Gustavo Gili [B]· Ábalos, I. (2008) Atlas pintoresco .Vol. 2: los viajes. Gustavo Gili [B]· Ábalos, I. (2009) Naturaleza y artefacto : el ideal pintoresco en la arquitectura y paisajismo contemporáneos. Gustavo Gili [B]· Álvarez, D. (2007) El Jardín en la arquitectura del siglo XX . Editorial Reverté [B]· As Paisaxes do Home- Bell, P.A. Greene, T.C. Fisher, J.D. Baum, A. (2001) Environmental Psychology. Harcourt [B]· Bell, S. (1999) Landscape : Pattern, Perception and Process. London E.& Spon [B]· Bruse, M. (v.2009) Envi-met 3.1 Manual· Celik, Z. Favro, D. Ingersoll, R. (1994) Streets. Critical perspectives on Public Space . University of California Press [B]· Constant, C. (1994) The woodland cemetery toward a spiritual landscape, Erik Gunnar Asplund and Sigurd Lewerentz, 1915-1961. Byggförlaget [B]· Corner, J. ed. (1999) Recovering Landscape . Essays in Contemporary Landscape Architecture. Princeton University Press [B]· Forman, R.T.T. (1999) Land mosaics . The ecology of landscapes and regions. Cambridge University Press [B]· Givoni, B. (1998). Climate Considerations in Building and Urban Design . Van Nostrand Reinhold. [B]· Givoni, B. (1998). Climate Considerations in Building and Urban Design . Van Nostrand Reinhold. [B]· Habitar a paisaxe- Kirschenmann, J.C. (1984) Vivienda y Espacio Público. Rehabilitación Urbana y Crecimiento de la Ciudad. Gustavo Gili [B]· Krier, R. (2003) Town Spaces. Contemporary Interpretations in Traditional Urbanisms. Birkhäuser· Laurie, M. (1995) Introducción a la Arquitectura del Paisaje Barcelona G.G. [B]· López de Asiain, J. (2001) Arquitectura, ciudad, medio ambiente . Sevilla: Universidad de Sevilla [B]· Lynch, K. (1966) La Imagen de la Ciudad Ed. Infinito 1966 [B]· Lynch, K. (1980) La Planificación del Sitio Barcelona G.G. 1980 [B]· Marshall, S. (2005) Street Patterns . Spon Press [B]· McGrath, B. (2008) Digital Modelling for Urban Design . Wiley [B]· Mertens, E. (2010) Visualizing Landscape Architecture . Birkhäuser [B]· Montero, M. I. (2001) Burle Marx el paisaje lírico . GG [B]· Moughtin, C. (1992) Urban Design. Street and Square. Butterworth Architecture [B]· Nielsen, B. Dam, T. Thompson, L. (2007) European Landscape architecture:best practice in detailing. Routledge [B]· Pozueta Echavarrri, J. dir. (2009) La Ciudad Paseable. CEDEX [B]· Prinz, D. (1983) Planificación y configuración Urbana Barcelona G.G. 1983 [B]· Reid, G.W. (2002) Landscape Graphics . Plan, section and Perspective Drawing of Landscape Spaces. Watson Guptill. New York [B]· Simonds, J. O. (1978) Earthscape . A Manual of Environmental Planning. McGrawHill [B]· Simonds, J.O. (1961) Landscape Architecture New York McGraw Hill 1961 [B]· Steenbergen, C. (2008) Composing Landscapes . Analysis, Typology and Experiments for design. Birkhäuser· Steenbergen, C. Reh, W. (2001) Arquitectura y Paisaje . La proyectación de los grandes jardines europeos. Gustavo Gili [B]· Szokolay, S. (1996). Solar Geometry. PLEA Note 1. PLEA International / University of Queensland· Tillman Lyle, J. (1985) Design for Human Ecosystems . Landscape, Land Use and Natural Resources. Van Nostrand Reinhold Co· Vaccarino, R. (2000) Roberto Burle Marx. Landscapes Reflected . Princeton Architectural Press [B]· Viljoen, A. ed. (2005) CPLUS Continuous Productive Urban Landscapes . Designing Urban Agriculture for Sustainable Cities. Architectural Press· Waterman, T. (2009) Principios Básicos de la Arquitectura del Paisaje . Capítulo 4. Representaciones. Nerea Académica [B]· Waterman, T. (2009) Principios Básicos de la Arquitectura del Paisaje . Nerea Académica [B]· Weilacher, U. (2008) Syntax of landscape . The landscape architecture of Peter Latz and Partners. Birkhäuser [B]Bibliografía complementaria· Álvarez, S. (1991) Architecture and Urban Space Proceedings of the Ninth International PLEA Conference, Seville Spain September 24-27, 1991. Kluwer Academic Publishers [B]· Anderson, S. (1978) On Streets . MIT Press· Chatzidimitriou, A. and S. Yannas (2004). Microclimatic Studies of Urban Open Spaces in Northern Greece . Proc. PLEA 2004, Eindhoven, Vol. 1 pp83-88· Dorothée, I. (1993) The modernist garden in France . Yale University (2008) Cusveller, S. Dijk, O. Schipper, K. ed. (2000) Remaking NL City, Landscape, Infrastructure. Amsterdam : S@M [B]· Jacobs, A.B. (1993) Great Streets . MIT Press [B]· Jenks, M. and N. Dempsey (2005). Future Forms and Design for Sustainable Cities . Architectural Press· Knaack, U. Klein, T. Bilow, M. (2008) Imagine deflatableables . Delft University of Technology [B]· Levy, Leah (1998) Kathryn Gustafson. Sculpting the land . Spacemakers Press [B]· Lim, C.J. Liu, E. (2010) Smartcities+Eco-warriors . Routledge· Magalef, R. (1998) Ecología . Ediciones Omega [B]· Marshall, S. (2005) Street Patterns . Spon Press [B]· Molinari, L. ed. (2000) West 8 . Skira [B]· Reas, C. Fry, B. (2007) Processing : a programming handbook for visual designers and artists.MIT Press [B]· Spuybroek, L. (2009 ed.) Research&Design: the architecture of variation . Thames & Hudson [B]· Staub, U. Geiser, R. (2008) Explorations in architecture : teaching, design research. Birkhauser [B]· Swaffield, S. (2002 ed.) Theory in Landscape Architecture . University of Pennsylvania Press· Terzidis, K. (2006) Algorithmic Architecture . Elsevier [B]· Yannas, S. (2000) Toward More Sustainable Cities. Solar Energy JournalVol. 70 No. 3 pp281-294,Elsevier Science Limited· Yannas, S. (2000). Solar Control. En Designing for Summer Comfort . EC Altener Programme. Environment &

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Urbanística 1/630G01018
Proxectos 5/630G01021
Urbanística 2/630G01024
Proxectos 6/630G01026
Urbanística 3/630G01029
Proxectos 7/630G01031

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías